

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Факультет психології та соціальної роботи
Кафедра педагогічної освіти та соціальної реабілітації
Силабус курсу
«Дозвіллезнавство»

Обсяг	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Семестр, рік	II семестр, I рік
День, час, місце	За розкладом
Викладач (і)	Прокоф'єва Любов Борисівна, к.пед.н., доцент
Контактний телефон	0482687693
E-mail	geotourizm@onu.edu
Робоче місце	Кафедра педагогічної освіти та соціальної реабілітації
Консультації	Очні консультації: середа, 15.00-16.00, п'ятниця, 15.00-16.00 Онлайн: (за попередньою домовленістю) 17.00-21.00 - Viber, відеоконференція Zoom

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація можлива під час проведення консультацій за очним принципом (offline), або дистанційно (online) за допомогою Viber, Zoom (за попередньою домовленістю). Комунікація може бути здійснена також з використанням E-mail. При цьому необхідно вказувати своє прізвище, ім'я, курс, факультет та назву курсу. Вирішення робочих питань можливо за вказаними номерами телефону.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Метою дисципліни «Дозвіллезнавство» є вивчення теоретичних основ дозвілля як об'єкта наукових досліджень та практичних засад функціонування сфери дозвілля, яка забезпечує поліваріативність культурно-дозвіллевих заходів; формування в студентів теоретичних знань з основ дозвіллевої діяльності та її форм у закладах дозвілля, професійних компетентностей проєктування, організації та проведення заходів дозвілля для всіх категорій населення на основі використання наявних складових сфери дозвілля.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- вивчення сутності, структури, функцій, форм та концепцій дозвілля, а також соціально-історичних особливостей розвитку сучасної системи культурно-дозвіллевої діяльності;
- ознайомлення з методикою та технологіями культурно-дозвіллевої діяльності;
- введення інноваційних елементів у формування планів, проєктів і організацію дозвілля з урахуванням сучасних запитів у різних категорій населення, тенденцій технологічного поступу суспільства, особливостей розвитку креативної та цифрової культури.

Пререквізити курсу:

Дисципліна вводиться після або паралельно із засвоєнням дисциплін "Туризмологія", "Географія світової спадщини", "Логістика в туризмі".

Очікувані результати.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні *знати*: - професійну термінологію,
- форми та методику організації і проведення дозвіллевих подій;
- зміст та ефективні способи й технології організації рекреаційно-дозвіллевої діяльності різноманітних соціально-вікових груп споживачів культурно-просвітницьких послуг;

вміти: - аналізувати запити та інтереси різних соціальнодемографічних груп населення у сфері дозвілля;
- впроваджувати дозвіллеву роботу з різними віковими категоріями населення;
- організовувати дозвіллеву діяльність;
- організовувати дозвілля з різними категоріями населення;
- використовувати різні технології організації дозвілля.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (16 год.) та лабораторних робіт (14 год), організації самостійної роботи студентів (60 год.).

Під час викладання дисципліни будуть використовуватися наступні методи навчання: лекції із застосуванням методів пояснювально-ілюстративного (мультимедійні презентації) викладання, обговорення проблемних ситуацій та диспуту; семінарські заняття з наочними демонстраціями; виконання практичних та індивідуальних завдань.

Перелік тем

1. Методологія культурно-дозвіллевої діяльності.

Предмет та об'єкт дозвіллезнавства. Основні методологічні підходи до дослідження культурно-дозвіллевої діяльності. Сутність і напрями макросоціологічних та мікросоціологічних підходів у вивченні явищ вільного часу та дозвілля. Функції (контролю, латентні функції, дисфункції) та їх прояв у сфері дозвілля. Теорія конфлікту М. Вебера і Р. Дарендорфа, теорія соціального обміну Дж. Хоманса, теорія символічного інтеракціонізму Дж. Міда і Г. Блумера. Класова природа дозвілля.

2. Семантичні основи культурно-дозвіллевої діяльності.

Зміст та значення понять «дозвілля», «відпочинок», «розваги», «вільний час», «рекреація», «культура вільного часу». Смислові співвідношення праці, роботи, відпочинку і дозвілля. Дозвілля як форма зайнятості: творча робота. Дозвілля як розвиток, що ніколи не припиняється. Дозвілля – ключ до розуміння життя, ідентичності та всієї історії людини. Античне підґрунтя народження поняття «дозвілля» та його еволюція: історико-філософський екскурс. Як філософія може навчати дозвіллю

3. Сутність та структура культурно-дозвіллевої діяльності.

Сутнісні ознаки соціально-культурної та культурнодозвіллевої інфраструктур. Інститути культурно-дозвіллевої діяльності. Діяльність сучасних культурно-дозвіллевих центрів, сімейно-побутові традиції та організація культурного дозвілля. Проблеми культурно-дозвіллевої діяльності та сучасні позитивні тенденції розвитку культурно-дозвіллевого середовища. Організація відпочинку як цілісний комплекс послуг. Місце дозвілля в структурі вільного часу людини, їх співвідношення та роль у житті людини. Поняття «бюджет вільного часу» людини.

4. Дозвілля як соціально-культурний феномен.

Поняття дозвілля, вільного часу, хобі, сфери дозвілля, культури дозвілля, культурно-

дозвіллевої діяльності, культурнодозвіллевої практики. Статичні та динамічні характеристики явища дозвілля в соціальному просторі та часі. Аксіологічний аспект культурно-дозвіллевої діяльності. Культурно-дозвіллева діяльність як засіб соціалізації особистості.

5. Феномен дозвілля як об'єкт наукового вивчення у гуманітаристиці.

Педагогіка дозвілля як складова соціально-педагогічної теорії та практики. Дозвілля як діяльнісна сфера особистості та соціально-культурне та педагогічне явище. Соціологія дозвілля як галузь соціології, що вивчає поведінку людей та соціальних груп у вільний час, а також способи задоволення потреб у відпочинку, розвагах, спілкуванні, розвитку особистості, функціонуванні закладів культури. Філософія дозвілля. Як гармонійно вибудувати своє дозвілля. Дозвілля, спрямоване на обов'язок перед самим собою.

6. Особливості розвитку культурно-дозвіллевої діяльності в Україні.

Першоджерела розвитку сфери дозвілля в дохристиянські часи (VI – X ст.). Особливості святково-обрядового дійства як засобу втілення потреби консолідації спільноти та передання соціальних і культурних традицій. Давні форми дозвіллевої діяльності українського народу, спільні форми колективного дозвілля релігійно-соціального спрямування. Виникнення перших національно-релігійних громадських організацій, братських шкіл, об'єднань, етнічно-культурних клубів; зародження культурно-освітніх організацій (гуртків), клубів, товариств культурнопросвітницького спрямування. Особливості змісту дозвіллевої діяльності в напрямі просвіти.

7. Способи організації культурно-дозвіллевої діяльності. Основи технології дозвілля.

Опис теми. Соціальні функції та принципи культурно-дозвіллевої діяльності. Сутність цілепокладання в культурно-дозвіллевій діяльності. Суспільний і культурний потенціал дозвілля. Роль культурної політики і правових механізмів у розвитку дозвіллевої діяльності. Напрями і способи організації культурно-дозвіллевої діяльності. Характеристика і організація видів масового самодіяльного дозвілля. Сутність культурно-дозвіллевої інновації. Форми проведення дозвіллевої діяльності. Значення діяльності організатора дозвіллевої діяльності, його соціальний статус. Перелік необхідних професійних якостей.

Суспільний і культурний потенціал дозвілля. Культура та етика дозвіллевої діяльності. Чи можна навчити дозвіллю. Чи потрібно організовувати дозвілля. Поняття «технологія» соціокультурної діяльності як сукупність загальної, функціональних (галузевих) та соціально-диференційованих методик. Особливості та соціально-педагогічні умови функціонування технологій культурнодозвіллевої діяльності. Структура технологічного процесу. Етапи організації культурно-дозвіллевої діяльності. Культурно-дозвіллове середовище та його сприйняття. Ціннісні орієнтації в культурнодозвіллевому середовищі. Технологія формування культури міжособистісного спілкування. Поняття «фахівець з культурнодозвіллевої діяльності». Вчитель, ментор, наставник, організатор у дозвіллевій сфері. Професійна майстерність спеціаліста дозвіллевої сфери.

8. Масові та групові форми дозвіллевої діяльності.

Витоки масових форм проведення дозвілля. Художньомасові форми дозвілля за кордоном. Культурно-художні фестивалі, культурно-мистецькі конкурси та конкурсні програми, шоу, масові свята, народні гуляння та ін. як форми організації дозвілля: класифікація та особливості. Нові тенденції в діяльності установ громадського харчування та розважальних центрів. Особливості групового (мікрогрупового, колективного) дозвілля:

участь в клубних об'єднаннях, творчих колективах, гуртках, спортивних секціях та інших формах групового дозвілля, бесіди, семінари, диспути, конференції, дискусії, круглі столи, ділові ігри, любительські об'єднання, посиденьки тощо. Активний та пасивний характер форм інтелектуально-пізнавального дозвілля.

Рекомендована література:

Основна:

1. Балдинюк О. Д.. Соціальна робота у сфері дозвілля: Навчальний посібник. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 142 с.
2. Гайдук О. С. Організація культурно-дозвілєвої діяльності молоді. Ужгород : ООМЦК, 2020. 15 с.
3. Кочубей Н. В. Соціокультурна діяльність. Університетська книга, 2023. 122 с.
4. Культурно-дозвілєва діяльність у сучасному світі. Ліра-К, 2020. 328 с.
5. Паскаль О. В. Система культурно-дозвілєвої роботи : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 146 с.
6. Петрова І. В. Дозвілля в зарубіжних країнах : підручник. Київ: Кандор, 2005
7. Удич З. І. Основи інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Прінт-Офіс, 2015. 380 с.

Додаткова:

1. Бриль К.Г. Організація анімаційної діяльності: Опорний конспект лекцій. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2014. – 163 с.
2. Миронов Ю.Б. До питання розвитку анімаційних послуг у курортних готелях та туристичних комплексах Причорноморського регіону України // Причорноморські економічні студії. 2020. Вип. 54. С.114-118.
3. Петінова О. Б. Теорія та історія соціокультурної діяльності: навчальний посібник. Одеса, 2018. 77 с 13.
4. Повалій Т. Л., Світайло Н. Д. Івент-менеджмент : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2021. 198 с.
5. Палеха Ю. І., Палеха О. Ю., Горбань Ю. І. Інформаційна культура. Ліра-К, 2020. 400 с.
6. Ткач М. М. Українська звичаєва культура. Ліра-К, 2021. 592 с.7. Холодова О. О., Дзюба Т. А. Організація молодіжного дозвілля в туризмі. Географія та туризм. 2014. Вип. 31. С. 44 – 55.

ОЦІНЮВАННЯ

Загальна максимальна кількість балів – 100, в тому числі:

- ♦ поточний контроль (практичні роботи, відповіді під час лекцій, поточний контроль) – 60 балів;
 - ♦ самостійна робота (виконання індивідуальних самостійних завдань та їх захист під час проведення практичних занять) – 20 балів;
 - ♦ підсумковий контроль (тестовий) – 20 балів.
- Підсумковий контроль за дисципліною – залік.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів складається з самостійного вивчення певного переліку питань за темами навчального курсу або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота студентів контролюється у вигляді: індивідуальних завдань, тестування, рефератів, доповідей. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення, включені до контрольних заходів.

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю.

Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні. Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти. Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

Результати навчання, здобуті у неформальній/інформальній освіті, визнаються згідно Положення про порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: поточні практичні та семінарські роботи, підсумковий тестовий контроль здійснюються в аудиторії. У разі відсутності або низького результату всі роботи перескладаються одноразово протягом двох тижнів в день планової консультації. Всі індивідуальні самостійні завдання мають бути здані і захищені не пізніше передостаннього заняття. У разі порушення термінів здачі і захисту самостійних індивідуальних завдань кількість балів за їх виконання зменшується. Підсумковий контроль здійснюється в аудиторії на передостанньому тижні. У разі відсутності або низького результату підсумковий тестовий контроль перескладається одноразово на останньому тижні в день планової консультації.

Політика щодо академічної доброчесності: неприпустимі списування, студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання; студент повинен вільно володіти матеріалом, посилатися на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування та запізнь: студент не повинен пропускати практичні заняття, про відсутність з поважних причин треба заздалегідь інформувати викладача, запізнення не бажані.

Мобільні пристрої: недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом або іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача).

Поведінка в аудиторії: творча, ділова, доброзичлива атмосфера.